

TUTUN TOBACCO

СПИСАНИЕ НА ТУТУНСКАТА НАУКА И СТРУКА
BULLETIN OF TOBACCO SCIENCE AND PROFESSION

TUTUN VOL. 36 № 1-2 П. 1-60 ЈАНУАРИ ФЕВРУАРИ 1986
TOBACCO

СОДРЖИНА

Оригинални научни статии

Бевчиќ К., Трилат Ј.:

Gospodarska svojstva nekih hibrida i sorata duhana
tipa virdžinija — — — — — 3—9

Чавкароски Н., Најческа Ц., Стојаноска С., Николоски К. и
Аческа Н.:

Компаративни испитувања на биолошките и производ-
ните својства кај многулисните (мутирани) линии на
типот примен и други ориенталски сорти, во 1982
година — — — — — 11—28

Dražić S.:

Nasledjivanje veličine lisne površine duvana u F₁ gene-
raciji i komponente genetičke varijabilnosti — — — 29—37

Sivački M.:

Neki aspekti sistemskog pristupa u razmatranju radne
organizacije duhanske industrije — — — — — 39—53

ТУТУН 11-12

Наумовски К., Корубин-Алексова А. № 11-12
367-373

СОЗДАВАЊЕ НА НОВИ СОРТИ ОД
ДОПОЛНИТЕЛНИОТ ТИП ТУТУН

СОЗДАВАЊЕ НА НОВИ СОРТИ ОД ДОПОЛНИТЕЛНИОТ ТИП ТУТУН

Кирил Наумовски и Ана Алексоска - Корубин

Институт за тутун — Прилеп

Рефератот е изнесен на 13. Научен симпозиум

СКОМЕСА '86

У В О Д

Повеќе години Институтот за тутун во Прилеп работи врз создавањето на нови сорти од дополнителниот тип тутун, кои што ќе бидат посупериорни во однос на сортите што се одгледуваат во праксата.

Целта на овој труд е да се прикажат својствата на новосоздадениот генотип Отља 18/1 споредуван со стандардната сорта Отља 9-18/2.

Материјал и метод на работа

Генотипот О 18/1 е добиен со методот на индивидуалното одбирање од типот Маја. Хабитусот на стракот е конусовиден, со височина од околу 140 см до цветната китка. Стебленката е многу цврста, со отворено зелена боја и со средна должина на интернодиите. Новиот генотип има триесетина листови со лимонесто-жолта боја. Листовите од средниот појас се долги околу 42 см., а широки 20,5 см. Листовите имаат елипсеста форма, тие се лепливи и обраснати со ситни влакненца. Цветната китка е разгранета. Овој генотип е пријавен до Југословенската сортна комисија за признавање.

Во текот на 1983, 1984 и 1985 год. на површините од Институтот за тутун во Прилеп генотипот О 18/1 беше компариран со стандардот О 9-18/2. Во сите три години опитот беше поставуван во случаен блок систем во пет повторувања. Резултатите од опитот беа обработени вари-

јационо-статистички. Годишната 1983. беше изразито врнежлива, 1984. нормална година за производство на тутун, а 1985 екстремно сушна.

Резултати и дискусија

Генотипот О 18/1 во сите три години постигна сигнификантно повисок принос по страк за 1⁰/₀ (Табела 1).

Табела 1. — Принос по страк

Генотипови	г/страк	Р а з л и к а		LSD	
		апсолутна	релативна	%	
				5%	1%
1983.					
О 9-18/2	20,17	—	100,00	3,28	5,43
О 18/1	31,28 ⁺⁺	11,11	155,08		
1984.					
О 9-18/2	19,31	—	100,00	3,02	4,20
О 18/1	32,38 ⁺⁺	13,07	167,69		
1985.					
О 9-18/2	20,26	—	100,00	2,42	3,32
О 18/1	26,55 ⁺⁺	6,29	131,05		

Најголема апсолутна разлика добиена е во производната 1984 година а релативната разлика се движи од 131,05⁰/₀ во 1985 до 167,69 во 1984. година.

Во сите три години од испитувањето генотипот О 18/1 постигна повеќе од два тони сув тутун по ха. (Табела 2).

Табела 2. — Корегирани приноси по хектар

Генотипови	кг/ха	Р а з л и к а		LSD	
		апсолутна	релативна	5%	1%
О 9-18/2	1.535	—	100,00	449	744
О 18/1	2.330 ⁺⁺	795	151,79		
1984.					
О 9-18/2	1.627	—	100,00	107	150
О 18/1	2.803 ⁺⁺	1.176	128,99		
1985.					
О 9-18/2	1.797	—	100,00	460	650
О 18/1	2.318 ⁺⁺	521	128,99		

Апсолутната позитивна разлика за 1983. година, во полза на новиот генотип изнесуваше 795 кг/ха, што е сигнификантно за 1%, а релативната разлика изнесуваше 151,79%. Најголема апсолутна разлика новиот генотип постигна во производната 1984. година, во износ од 1.176 кг/ха. Во производната 1985. година апсолутната разлика е најмала (521 кг/ха), меѓутоа и оваа разлика е сигнификантна за 1%.

Испитуваните генотипови беа споредувани и во однос на просечната откупна цена, а резултатите ги изнесуваме во Табела 3.

Табела 3. — Просечна цена по кг/динари

Генотипови	кг/дин.	Р а з л и к а		LSD	
		апсолутна	релативна	%	1%
О 9-18/2	72,52	—	100,00	8,23	13,62
О 18/1	80,99 ⁺⁺	8,47	111,68		
1984.					
О 9-18/2	253,31 ⁺⁺	—	100,00	8,60	11,98
О 18/1	240,82	-12,49	95,06		
1985.					
О 9-18/2	500,44	—	100,00	4,60	6,50
О 18/1	543,95 ⁺⁺	43,51	108,69		

Генотипот О 18/1 постигна повисока откупна цена во годините 1983. (сигнификантност за 5%) и во 1985. (сигнификантност за 1%). Стандардната сорта О 9-18/2 постигна повисока откупна цена во 1984. година (сигнификантност за 1%).

Обилните врнежи во текот на 1983. година негативно се одразија врз процентуалната застапеност на високите класи (Табела 4). Стандардната сорта О 9-18/2 даде само 2,38% високи класи (I, II, III), а генотипот О 18/1 даде 17,87, што е сигнификантно за 1%.

Табела 4. — Процентуална застапеност на високите класи (I, II, III)

Генотипови	%	Ф а з л и к а		LSD	
		апсолутна	релативна	5%	1%
1983.					
О 9-18/2	2,38	—	100,00	2,47	11,16
О 18/1	17,87 ⁺⁺	15,49	750,00		
1984.					
О 9-18/2	94,35	—	100,00	2,58	3,60
О 18/1	95,82 ⁺⁺	1,47	101,35		
1985.					
О 9-18/2	86,85	—	100,00	2,07	2,92
О 18/1	94,30 ⁺⁺	7,45	108,58		

Состојбата во однос процентуалната застапеност на високите класи во 1984. година е сосема поинаква. И двата генотипа дадоа солидни резултати. Стандардот О 9-18/2 постигна 94,35%, а генотипот О 18/1 95,82% високи класи. Разликата меѓу двата генотипа не е сигнификантна. Во 1985. година двата генотипа, исто така, постигнаа висок процент на високите класи. Меѓутоа, новиот генотип даде сигнификантно подобри резултати.

Споредбените резултати за бруто паричниот доход по хектар зборуваат дека генотипот О 18/1 во сите три години од испитувањата постигна сигнификантна разлика за 1% (Табела 5).

Табела 5. — Бруто паричен доход по хектар

Генотипови	дин./ха	1983.			
		Р а з л и к а		LSD	
		релативна	апсолутна	5%	1%
О 9-18/2	111.316	—	100,00	24,72	50,40
О 18/1	188.860 ⁺⁺	77.544	169,66		
1984.					
О 9-18/2	410.844	—	100,00	63,98	89,10
О 18/1	674.381 ⁺⁺	263.536	164,14		
1985.					
О 9-18/2	898.322	—	100,00	13,3	18,9
О 18/1	1.259.826 ⁺⁺	361.504	140,20		

Од хемиската анализа на суровината може да се заклучи дека стандардот О 9-18/2, (производство 1985. год.), покажа повеќе никотин од новиот генотип, а количеството на вкупниот азот и белтоците се скоро еднакви. Генотипот О 18/1 има поголем процент на растворливи шеќери и поголем коефициент на квалитет.

Суровината добиена во производната 1983. година, по однос на хемискиот состав, покажа нетипичност. Така на пример, поради испирањето на азотните материи од почвата, количеството на никотин е ниско. Исто така, низок е и процентот на растворливи шеќери и вкупната редукција. (Табела 6).

Табела 6. — Хемиски својства на испитуваните генотипови

Генотипови	Г о д и н и			
	1983.		1985.	
	О 9-18/2	О 18/1	О 9-18/2	О 18/1
Никотин %	0,09	0,34	1,18	0,63
Вкупен азот %	1,85	1,93	2,33	2,62
Белтоци %	7,72	7,74	8,81	9,06
Расв. шеќ. %	8,05	10,31	14,84	21,00
Вкупна ред. %	12,88	13,87	18,28	25,18
Пепел %	17,44	18,82	15,21	13,78
Песак %	—	—	3,01	2,82
РН	—	—	5,60	5,61
Коеф. на квалит.	1,04	1,33	1,68	2,32
Дензитет гр/см ³	—	—	260,832	279,730

На суровината од реколтата 1985. година беше извршена дегустација. Резултатите од дегустацијата ги изнесуваме во Табела 7.

Табела 7. — Резултати од дегустацијата

Генотипови	0 9-18/2	0 18/I
Иритација	18,73	18,55
Вкус	18,37	18,24
Арома	17,69	17,61
Јачина	13,66	13,37
Согорливост	4,00	4,00
Компактност	4,00	4,00
Вкупно	76,45	75,77

Дегустационата комисија за генотипот О 9-18/2 го даде следниот текстуален извештај:

Цигарите од овој тутун имаат мала иритација преку сосема слабо изразено палење и штипење. Вкусот е пријатен и фин, аромата пријатна и дискретна, се чувствува во поголем степен и освежува при пушењето. По однос на јачината припаѓа кон средно јаките тутуни. Цигарата гори рамномерно, со сиво-бела пепел. Пепелта е компактна.

За генотипот О 18/I текстуалниот дел е следниот:

Цигарата при пушењето е со произразена иритација. Се чувствува во поголем степен палење и штипење во устата. Вкусот е пријатен и фин. Аромата е дискретна, помалку изразена во однос на О 9-18/2, меѓутоа е пријатна и освежува при пушењето. Во однос на јачината е нешто помек во споредба со истиот генотип. Согорливоста е добра, со сива бела пепел и одлична компактност на пепелта.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на компаративните испитувања на генотиповите О 9-18/2 и О 18/I во 1983., 1984. и 1985. година може да се заклучи следното:

— Во сите три години новиот генотип О 18/I постигна повисок принос по страк од стандардот О 9-18/2 статистички оправдан за 1%.

— Исто така новиот генотип О 18/I постигна повисок принос по хектар од стандардот, во сите три години, сигнификантен за 1%.

— Процентуалната застапеност на високите класи (I, II, III) во 1983 година, за двата генотипа, беше многу ниска а во 1984. и 1985. година висока.

— Просечната откупна цена, во полза на генотипот О 18/1, во 1983. година беше сигнификантна за 5% а во 1985. година за 1%.

— Генотипот О 18/1, во сите три години од испитувањето, постигна бруто паричен доход сигнификантен за 1% во однос на стандардот.

— Резултатите од хемиската анализа и дегустацијата покажаа дека генотипот О 18/1 е многу близок до стандардот.

ЛИТЕРАТУРА

1. Горник, Рудолф: Селекција духана, ракопис, Загреб, 1971.
2. Наумовски, К. и соработници: „Маја“ нова перспективна сорта во асортиманот на тутунот во нашата земја. Сп. „Тутун“ 5-6/977.

CREATION OF NEW VARIETIES OF THE COMPLEMENTARY TYPE OF TOBACCO

K. T. Naumovski and A. Aleksoska - Korubin
Tobacco Institute, Prilep

SUMMARY

Based on the comparative investigations of genotypes O 9-18/2 and O 18/1 in 1983, 1984, and 1985, the following statements can be drawn:

— In all three years, the new genotype O 18/1 achieved a higher yield per stalk, compared to the standard O 9-18/2, and was statistically justified for 1%.

— The O 18/1 genotype achieved a higher yield per hectare, compared to the standard, in all three years, and was significant for 1%.

— The average purchase price, achieved by the genotype O 18/1 in 1983, was significant for 5%, and in 1985, for 1%.

— The percentual representation of the higher classes (I, II, III) in 1983, for both genotypes, was very poor, and in 1984, and 1985, high.

The O 18/1 genotype, in all three years of investigation, achieved a gross monetary income significant for 1%, as compared to the standard.

The results of degustation approved that the O 18/1 is very close to the standard.

Tobacco Institute
Prilep, Yugoslavia